Ministerie Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum	Ons kenmerk	Aantal pagina's
3 december 2019	11203697-003-ZWS-0003	4
Contactpersoon	**Doorkiesnummer**	**E-mail**
J. ter Maat		

Onderwerp
Review commissie expert judgement Beleidstafel Droogte in Fase 2

Geachte mevrouw,

Deze brief bevat het advies van de wetenschappelijke commissie op de resultaten van de Beleidstafel Droogte fase 2. Aan de basis hiervan ligt de 90% versie van de eindrapportage en de beslispunten zoals die vanuit de ambtelijke werkgroep Beleidstafel Droogte ter review zijn aangeboden. [1] Het advies van fase 2 volgt op het advies van fase 1.[2]

Samenvatting review aanbevelingen en maatregelen in fase 2

Net als in fase 1 onderschrijft de commissie op hoofdlijnen de aanbevelingen zoals die gepresenteerd worden in het synthesedocument. De voorgenomen maatregelen lijken grotendeels zinnig en uitvoerbaar en volgen logisch uit ervaringen van de zomer in 2018. Ze zijn coherent en consistent (mits ze in samenhang worden opgevolgd). De meeste aanbevelingen zullen op een betrekkelijk eenduidige manier leiden tot verbeteringen. De onderliggende analyse die de afgelopen periode gemaakt is, is een combinatie van expert judgement van deskundigen en ervaringen uit de praktijk.

Toelichting review fase 2

De commissieleden hebben de eindrapportage doorgenomen en zijn van mening dat het document prettig leesbaar is en helder is vormgegeven. Waar wij tijdens het lezen vonden dat in de samenvatting nog een aantal zaken ontbreken, troffen wij die later alsnog aan in de hoofdtekst van het 90% versie document. Wij hebben ook gezien dat in paragraaf 2.2. een aparte paragraaf gewijd is aan onze (eerdere) adviezen. Onze algemene indruk is dan ook dat onze eerdere aanbevelingen uit fase 1 of van de tussentijdse review 50% versie in fase 2 in meer of mindere mate ter harte zijn genomen, bijvoorbeeld waar het ging om:

[1] Vooruitlopend op de 90% eindrapportage van fase 2 heeft de commissie eerder al eens de 50% versie gereviewd. Tijdens de commissievergadering op 23 september 2019 onder leiding van Suzanne Hulscher heeft de commissie toen een voorlopig advies geformuleerd. Dit advies is gepresenteerd aan de deelnemers van Beleidstafel Droogte tijdens de bijeenkomst op 25 september 2019.
[2] Zie brief met kenmerk 11204019-001-ZWS-0001, 18 maart 2019.

- Aandacht voor het uitvoeren van een droogtestresstest door een extreem droogtescenario mee te nemen bij de gevoeligheidsanalyse op het maatregelenpakket binnen het Deltaprogramma Zoetwater.

- Meer aandacht voor de onderlinge consistentie, de kruisverbanden en de coherentie van het hele pakket aan voorstellen (incl. het expliciet benoemen van afwegingen die in crisissituaties gemaakt moeten worden en de erkenning dat droogteschade soms onvermijdelijk is).

- Aandacht voor up-to-date maken van het NHI en de kwaliteitscontrole, ontsluiting, uitwisseling en uniformering van waterkwantiteits- en -kwaliteitsdata.

- Het beter verwerken van kennis en resultaten uit de meest relevante wetenschappelijke literatuur in het rapport (bv. de resultaten van de recente EU-projecten Drought R&SPI, ANYWHERE en IMPREX, waarin allemaal een aanzienlijke Nederlandse bijdrage zat).

Tegelijkertijd zijn er een aantal zaken die de commissieleden opvielen en die wij graag (in sommige gevallen opnieuw) onder de aandacht willen brengen bij de Beleidstafel Droogte:

1. In bijlage 4 wordt de **samenstelling van de commissie** beschreven. Hier graag vermelden dat Jeanette Beck in fase 1 betrokken was, maar Willem Ligtvoet haar in fase 2 vervangen heeft.
2. De relatie en samenhang van beleidsmaatregelen droogte met andere ruimtelijke opgaven zoals de energietransitie, valt buiten de scope van de Beleidstafel Droogte. De commissie wil hierover opmerken dat niet alleen het klimaat verandert, ook de maatschappij verandert en draagt bij aan de veranderende maatschappelijke opgaven. Zoals eerder aangegeven (tijdens de review op de 50% versie), een verkenning van perspectieven kan dan niet los gezien worden van de beoogde **transities** in landbouw, natuur, stedelijke ontwikkeling en transport. De commissie beveelt aan deze samenhang bij de verkenningen op te nemen in de bijlage met kennisvragen.
3. Het plausibele extreme droogte scenario is belegd in het Deltaprogramma Zoetwater, maar is nog niet uitgewerkt. Wij raden aan in dit scenario goed aandacht te besteden aan **meerjarige** droogte, statistiek (hoe extreem is extreem?), consequenties, handelingsperspectief voor gebruikers en de dan nog resterende keuzes en bestuurskracht die er zijn. Wij zijn van mening dat dit een andere benadering vraagt dan het doorrekenen van het meest extreme scenario binnen de Deltascenario's.
4. Eerder hebben wij gewezen op de uitdagingen in de operationele voorspelling van **een langere (dan 2-3 weken) verwachting** voor weer, rivierafvoeren en bodemligging. Wij hebben niet kunnen vinden wat men met deze aanbeveling heeft gedaan. Tegelijkertijd zijn er allerlei ontwikkelingen in dit onderzoeksgebied (zie bijv. recentelijke publicatie van team WUR en UU). Het zou jammer zijn als dit relevante onderwerp niet nader opgepakt wordt.
5. In de rapportage wordt genoemd dat "het uniformeren, ontsluiten en uitwisselen van data- en informatie tussen waterbeheerders en -gebruikers een 'must' is voor effectief waterbeleid en -beheer. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor het begrijpen van het watersysteem als het gaat om transparantie en monitoring, analyses en beleid en beheer. " Het gaat hier niet alleen om overheden en watergebruikers; ook voor de kennisinstellingen en andere ontwikkelaars van kennis over het watersysteem en waterbeheer is **data-uitwisseling en -ontsluiting een 'must'**, denk bijvoorbeeld aan het NHI.

6. Op verschillende plaatsen wordt er verwezen naar alleen het KNMI (als het bijvoorbeeld gaat over nieuwe scenario's, nieuwe droogte-indicatoren etc.). Wij missen daarbij de inbreng van droogte-onderzoek van andere kennisinstellingen als Deltares, de universiteiten en anderen. Juist het niet **bij elkaar brengen van de kennis op het gebied van droogte** - en de commissie is van mening dat die in behoorlijke mate al aanwezig is - zou een gemiste kans zijn. Of het nu gaat om nieuwe droogte-indicatoren met gebruik van remote sensing, langere termijn waterafvoeren van de rivieren, stresstesten etc., in bijna elke casus is het verstandig meerdere kennisinstellingen te betrekken.
7. Bijlage 6 bevat **een lijst met kennisvragen**. (In de eerste alinea wordt verwezen naar Bijlage 4; klopt dat getal wel?). Wij raden aan de bijlage verder uit te werken en ook nadrukkelijker aandacht te besteden aan wat al wordt opgepakt of niet, en wat goed is voor de langere termijn (2050). Op deze manier kan de link met de kenniswereld explicieter worden gemaakt.
8. Dit punt ligt in het verlengde van de twee vorige punten. De beleidstafel droogte wordt binnenkort opgeheven, omdat men de acties wil overdragen aan bestaande structuren. Dat is slim, omdat je daarmee de kans vergroot dat er een vervolg aan wordt gegeven. Maar om er voor te zorgen dat ook de kennisontwikkeling op het gebied van droogte in gezamenlijkheid wordt voortgezet, doen wij de aanbeveling om een **geïntegreerd kennisprogramma droogte** te ontwikkelen om de lange(re) termijn kennisvragen te adresseren. Zo'n programma zou op diverse plekken belegd kunnen worden: NWO-topsectoren beleid, NWA, NKWK of nog een ander construct.

Tot slot, wil de commissie nogmaals benadrukken dat er veel enthousiasme en urgentie wordt gevoeld bij de leden van de commissie om niet alleen aan deze review mee te werken, maar om ook vanuit de wetenschap in de toekomst pro-actief en constructief in gezamenlijkheid mee te blijven denken bij het adresseren van de droogtevraagstukken. Als mooie stap hierin zouden wij daarom graag zien dat ook in de Beslispunten 90%-versie Eindrapportage Beleidstafel Droogte dit op een of andere manier zichtbaar wordt gemaakt. Voorbeelden van aanbevelingen waar de kennisinstellingen nu al actief zijn en/of in de toekomst heel goed een rol kunnen spelen, zijn:

- Betrek nieuwe kennis in regionale uitwerking verdringingsreeks (aanbeveling 2)
- Onderzoek uitwisseling van water tussen bodem en atmosfeer (aanbeveling 16)
- Ontwikkel scheepsconcepten die beter aangepast zijn aan lage rivierafvoeren (aanbeveling 29)
- Uniformeren en uitwisselen waterkwantiteitsdata (aanbeveling 36)
- Ontwikkelen van een praktisch toepasbare droogte-indicator (aanbeveling 37)
- Langetermijnverwachting rivierafvoer weken vooruit (aanbeveling 38)

Met vriendelijke groeten,

Prof. Dr. Suzanne Hulscher
Voorzitter van commissie expert judgement droogte
Hoofd van de groep Water Engineering & Management van Universiteit Twente

Mede namens de andere leden van de commissie:

- Ir. Jeanette P. Beck, sectorhoofd water, landbouw en voedsel van het Planbureau voor de leefomgeving (lid fase 1)
- Drs. W. Ligtvoet, Programme Manager Water Climate and Adaptation van het Planbureau voor de leefomgeving (lid fase 2)
- Prof. Dr. Gerard van der Steenhoven, hoofddirecteur en Chief Science Officer van het KNMI
- Prof. Dr. Jaap Kwadijk, wetenschappelijk directeur van Deltares
- Prof. Dr. ir. Remko Uijlenhoet, hoofd van de groep Hydrologie en Kwantitatief Waterbeheer van Wageningen University & Research
- Ir. Judith ter Maat, expert integrated water resources management van Deltares (Secretaris/rapporteur)